

איזרות ומגיד ממעוררטי

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

במצרים נמשכה מידת התענוג שמכח הקשר העצמי בין הקב"ה לישראל והרחמים כוללים חסד וגבורה כאחד

במאמר זה מבאר המגיד את עניינה של מידת הרחמנות האלוקית, המתעוררת מחמת תענוג עליון, שהיא מגודל אהבת השם יתברך לבניו בהיות שהקב"ה וישראל חד הם, כי נשמות ישראל נמשכות ממחשבה עליונה בדרך מחשבת הבן הנמשכת ממחשבת האב.

והנה השפע שהקב"ה ממשיך לעולם, נמשך על ידי הספירות הנכללים בשם הוי"ה. אבל יש דרגה גבוהה מזאת של גילוי אלקות, הנקראת 'על הוי"ה', שאינה מידה פרטית, אלא הנהגה של רחמים גמורים שכוללת את כל המידות, והיא נמשכת אל העולם רק מכוח אברהם אבינו שעבד את הקב"ה באהבה רבה ותענוג גדול, והעלה שעשועים לפניו יתברך, וחיות זאת של אברהם אבינו העומדת וקיימת לעד, שהיא למעלה מהעולם, היא אשר המשיכה לעולם את התענוג הזה שהוא למעלה מהעולם.

ומכיון שתענוג זה הוא למעלה מהעולם, הוא כולל בקרבו שני מידות המנוגדות, חסד לאוהבי ה', וגבורה לשונאיהם. ששניהם נכללים באור אין סוף שהוא למעלה מכל המידות, ולכן אין בו גבול. ובחינה זאת המכונה גם כן אהבה, אינה אהבה שבמידת החסד שעניינה כח ההשפעה, אלא אהבה השורשית שהיא אהבת האב על בנו מגודל השעשועים והתענוגים שהוא מתענג ממעשיו, והיא בבחינת שורש המידות שבו נכללים כל המידות כאחד, ולכן במידה אחת זאת נמשכים בפעם אחת שני פעולות מנוגדות, והוא להטיב לבני ישראל ולייסר את אויביהם.

וזה הכוונה במאמרם ז"ל שיציאת מצרים היה בכח אברהם, והיינו שזהו על ידי התעוררות האהבה העליונה שהמשיך אברהם אבינו עליו השלום לעולם, ובזכותו כלומר בכוח שהמשיך לעולם, יצאו ישראל ממצרים.

וכן זה של התעוררות האהבה עליונה שהיה בעת יציאת מצרים חוזר ונשנה בכל שנה ושנה על ידי מצוות הפסח, שבו נצטוו ישראל לעשות פעולה במעשיהם להוסיף ולהביא התעוררות רחמים זאת שתשרה עליהם, ודבר זה נרמז בלשון 'פסח', מלשון פסיחה ודילוג, שעל ידו מדלג אור אין סוף שלמעלה מסדר ההשתלשלות ושורה על ישראל.

מגיד מראשית

תורתו של המגיד זיע"א לפרשת השבוע

וְאִמְרָתָם זָבַח פֶּסַח הוּא וְגו' (שמות יב כז). כִּי הִנֵּה יֵשׁ שְׁנֵי תַעֲנוּגִים, אֶחָד לְנֹצַח אוֹיְבֵים, וְזֶהוּ הַתַּעֲנוּג מֵהַ שְׁהוּא מְנַצֵּחַ אֶת שׁוֹנְאֵיו, וְהוּא מִיַּד הַגְּבוּרָה אוּ הַנִּצְח שִׁבְעוֹלָם הַתַּעֲנוּג, וְהַשְּׁנֵי לְהַצִּיל אֶת בְּנֵי מִדְבָר שְׁאִינוּ טוֹב לוֹ, וְזֶה בְּאֵהָבָתוֹ אֶת בְּנֵי וְהִיא מִיַּד הַחֶסֶד וְהָאֱהָבָה. וְהִנֵּה בִּיציאת מצרים הָיוּ כְּפִיכּוֹל שְׁנֵי תַעֲנוּגִים בְּיַחַד, דְּהֵינּוּ לְגִנְף אֶת הַמְצָרִים וְלְהַצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל, וְיֵשׁ לְהַבִּין כִּיצַד יִתְכּוֹן, שִׁיְהִיו שְׁנֵי מִיַּדוֹת מְנוּגָדוֹת פּוֹעֵלוֹת יַחַד, כְּנֶגֶד הַסֹּדֵר הַרְגִּיל שֶׁהַמִּשְׁכַּח הַשִּׁפְעָה בְּעוֹלָם הִיא עַל יַדֵּי מִיַּדֵּה אַחַת בְּדוּוּקָא, הַמִּתְגַּבֵּר עַל חֲבֵרוֹתֶיהָ וְעַל יַדֵּה עֵיקֵר הַנְּהַגַּת הָעוֹלָם. וּמִבְּאֵר:

וְהִנֵּה יֵשׁ עוֹד תַּעֲנוּג שְׁלִישִׁי שְׁהוּא גְבוּהַ מְשִׁנִּים הַנְּזָכֵר, וְהוּא עֵצָם הַתַּעֲנוּג שִׁמְמוֹ נִמְשָׁכִים שְׁנֵי תַעֲנוּגִים הַנְּזָכָרִים שֶׁהוּא מִיַּחְדָּם כְּאַחַד, וְהוּא מֵהַ שְׁכַתוֹב (ישעיה כט יב) 'וְגִנְף ה' אֶת מְצָרִים נִגְף וּרְפוּאָה, וְדַרְשׁוּ רַז' (זוהר בא לו). נִגְף אֶת מְצָרִים וּרְפוּאָה לְיִשְׂרָאֵל, שְׁרַפָּאָם מְכַאֵב הַמִּילָה. וּמִשְׁמַע שְׁשֵׁנִי פְעוּלוֹת אֵלוֹ, לְצַעַר וּלְיִיסָר אֶת מְצָרִים וּלְרַפָּא אֶת יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁכוֹת מִמִּידָה אַחַת, וְתַעֲנוּג הַזֶּה בְּאֵהָבָתוֹ הָאֵב עַל בְּנֵי, דְכִיּוֹן שִׁישׁ בַּה שְׁנֵי עֵנִינִים מְנוּגָדִים, מִן הַהִכְרַח שֶׁתַּעֲנוּג זֶה אִינוֹ בְּאֵהָבָתוֹ הַמִּיַּדוֹת, אֲלֵא מַעֲצָם הַקֶּשֶׁר בֵּין אֵב לְבֵנו, כְּלוּמֵר שֶׁמֵאִיר בַּה הַקֶּשֶׁר הַפְּנִימִי בֵּין הַקֶּב"ה לְעַם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם חֶלֶק אֶלּוֹק מִמַּעַל.

וְהוּא גְבוּהַ יוֹתֵר מֵב' תַּעֲנוּגִים הַנְּזָכֵר, כִּי הֵם בְּאֵתְגַלְיָא וְזֶה בְּאֵתְכַסְיָא שְׁמִיַּדֵּת הַתַּפְאֵרֵת הִיא מִיַּדֵּה שְׁשׁוּרָה עֲלֵיו מִכַּח עֲלֵמָא דְאַתְכַּסִּיא שִׁמְמוֹנָה יוֹצֵאִים כֹּל הַמִּיַּדוֹת, וְלִכֵּן הִיא כּוֹלֵלֵת שְׁנֵי בְחִינּוֹת כְּאַחַד. (וְעוֹד, שְׁהוּא מִיַּדֵּת הַתַּפְאֵרֵת שֶׁהִיא מְקוּר הַרְפוּאָה) (פֶּאֶר אוֹתִיוֹת רַפָּא). לְרַפָּאוֹת אֶת בְּנֵי מִן הַמְּכּוֹת שְׁכּוֹאֲבִים לוֹ כְּפָרָה, וְזֶהוּ כַח גְּדוֹל יוֹתֵר מֵאִשֵּׁר לְהַגֵּן וְלְהַצִּיל, שֶׁהִרִי הוּא מִמֵּתִיק אֶת הַדִּין אַחֵר שֶׁכָּבַר יֵצֵא מִכַּח אֵל הַפּוֹעֵל, וְזֶה מוֹכִיחַ שֶׁכַּח זֶה בְּאֵהָבָתוֹ גְבוּהַ יוֹתֵר וְלִכֵּן הוּא יִכּוֹל לְרַפָּאוֹת וְלִתְקַן גַּם אֶת מֵה שֶׁכָּבַר נִתְקַלְקַל.

וְעַתָּה עֵתִיד רְבִינוּ לְבַאֵר, מֵהִיכֵן נִמְשָׁךְ גִּילוֹי נִפְלֵא זֶה שֶׁהוּא מְעֵלְמָא דְאַתְכַּסִּיא לְעוֹלָם, וּמִקְדִּים לְבַאֵר מֵהוֹת זְכוּתוֹ שֶׁל אֲבֵרָהם אֲבִינוֹ שֶׁהַמִּשְׁיָךְ גִּילוֹי זֶה לְעוֹלָם:

וְהִנֵּה כְּתִיב (בראשית א כז) 'וַיְבִרָא אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּצַלְם אֱלֹקִים בְּרָא אוֹתוֹ'. דְּהֵינּוּ שִׁישׁ צֶלֶם אֶחָד שְׁהוּא לְמַעְלָה מִן הַטִּבְעֵה, בְּחִינַת מַחְשָׁבָה שֶׁהִיא לְמַעְלָה מֵהַמִּיַּדוֹת שִׁבְהֵם הַנְּהַגַּת הַטִּבְעֵה, שֶׁהִרִי עוֹלָם הַמַּחְשָׁבָה הִיא אִם וְשׁוֹרֵשׁ לְהוֹלְדָתָם שֶׁל כֹּל הַמִּיַּדוֹת בְּכֻלּוֹת וּבְפִרְטוֹת, הֵן בְּעוֹלְמוֹת הָעֲלִיוֹנִים וְהֵן בְּנִפְשׁ הָאָדָם - בְּכוּחוֹת הַנִּפְשׁ, וְצֶלֶם שְׁנֵי שְׁהוּא מִן הַטִּבְעֵה, הַטִּבְעֵה בְּגִימְטְרִיא אֱלֹקִים, וְזֶהוּ צֶלֶם אֱלֹקִים שְׁכַתוֹב, וְצֶלֶם אֱלֹקִים זֶה הוּא חֶלֶק מֵהַבְּרִיאָה שֶׁנִּתְלַבֵּשׁ בְּגוֹף הָאָדָם מִמֵּשׁ, וְלִכֵּן הוּא בְּחִינַת הַגּוֹף שְׁתַּחַת הַטִּבְעֵה וְיִקְרָה מְקָרָה הַטִּבְעֵה כְּאִשֵּׁר הַשִּׁפְעָה יוֹרֵד עַל יַדֵּי צֶלֶם אֱלֹקִים לְתוֹךְ הַגּוֹף, הוּא מוֹגְבֵל בְּכֻלָּים שֶׁל הַנִּפְשׁ אִשֵּׁר בְּגוֹף הָאָנוּשִׁי, וְלִכֵּן הוּא מוֹגְבֵל בְּדִרְכֵי הַטִּבְעֵה, וְהוּא נִפְסַק כְּאִשֵּׁר הָאָדָם מִנִּתְקַן עֵצָמוֹ מִמִּיַּדוֹתֵינוּ שֶׁל הַקֶּב"ה, אֲבָל הַמַּחְשָׁבָה שְׁהִיא חֲחִיוֹת וְהִיא בְּחִינַת "בְּצַלְמוֹ" שֶׁהַקֶּב"ה מִצְמַצֵּם מַחְשַׁבְתּוֹ לְהַשְׁתַּעֲשֵׁעַ בְּמַעֲשֵׁי הַצְּדִיקִים, כְּדִי לְבְרוֹא אֶת הָאָדָם, וּמֵאֲצִיל אֶת הַצֶּלֶם שֶׁהוּא הַתַּעֲנוּג שִׁמְמוֹנָה נְבִרָאוֹ נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים, הִיא קִיּוּמָת לְעַד, כִּי הִיא לְמַעְלָה מֵהַגְּבּוּלוֹת הַבְּרִיאָה וְלְמַעְלָה מֵהַהִסְתַּרְתָּה שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהוּא הַמִּסְתַּיֵּר עַל הַמִּשְׁכַּח הַחֲחִיוֹת.

עַל כֵּן כְּמָה צְדִיקִים שֶׁלֵּא שְׁלֹטָה בְּהֵם הַטִּבְעֵה, כְּגוֹן אֲבֵרָהם אֲבִינוֹ עֲלֵיו הַשְּׁלוּם וְכִיּוּצָא בְּהֵם שֶׁהַגְּבִיּוֹת הַקֶּב"ה מֵהַנְּהַגַּת הַטִּבְעֵה, כְּדֵאִיתָא בְּגִמְרָא (שַׁבַּת קֵנו). שֶׁהוּצִיא אוֹתוֹ הַחוּצָה וְאִמְרַ לֹו צֵא מֵאֲצַטְגִּינּוֹת שֶׁלְךָ וְכו', שְׁהָיוּ דְבוּקִים בְּמָה שְׁלַמְעָלָה מִן הַטִּבְעֵה, שֶׁהַגְּבִיּוֹת אֶת מַחְשַׁבוֹתֵיהֶם וְכֹל מַעֲשֵׂיהֶם לְשׁוֹרֵשׁ הַנִּשְׁמָה שֶׁהִיא 'צַלְמוֹ', מַחְשַׁבְתּוֹ הַקֶּב"ה

ורצונו, וממילא קיבלו חיות למעלה מהגבלות הטבע, וממילא גם זכותיהם וכוחם נותרים לעד ולנצח נצחים.

וְנֹדַע, כִּי יֵצֵאת מִצְרַיִם הַיְתָה בְּזֹכֹת אַבְרָהָם, דְּהֵיִינוּ מִחַמַּת אַהֲבָה ראשונה שממנה נברא העולם, שהיא צלם אברהם שהיא התענוג האלוקי שהשתעשע הקב"ה במעשיו של אברהם וממנו האציל את נשמתו, וצלם זה שהוא החיות שלו קיים תמיד, **הַגַּם שְׁהֵיוּ גְבוּרֹת בְּמִצְרַיִם**, ואם כן יפלא האִיךָ יפעלו שני מידות כאחד ומי הוא הכוללם יחד, ומתוך, **זֶהוּ גְבוּרָה שְׁבַחְסָד** שהרי עצם הפעולה היא גבורה, אמנם היא מחמת השפעת החסד שלמעלה מגבולות הטבע ונכלל בו גם גבורה, **מִחַמַּת אַהֲבָתוֹ אֶת בְּנָיו מִכָּה שׁוֹנְאֵיהֶם** ובחינת אהבת הקב"ה את בניו נמשך מבחינת 'מחשבה', שעל ידיהם האב והבן מקושרים במחשבת הוייתו של הבן שאליו צמצם האב את מחשבתו, ולכן נכללים בה חסד וגבורה יחדיו.

וענין זה שהכאת השונאים היה גם כן מחמת אהבת האב את בנו, והוא בחינת שורש המידות שכולל את החסד והגבורה יחד, **זֶהוּ שְׁנַתְבָּא בַּפְסוּק (שְׁמוֹת יב כג) 'וְעָבַר ה' לְנֶגְף', דְּהֵיִינוּ הַיְוָ"ה, מֵדַת הֶרְחַמְנוּת וְאַהֲבָה**, האהבה שבמידת הרחמנות שהיא בחינת מחשבה, **הַעֲבִיר עַל מִדְּתוֹ לְנֶגְף אֶת מִצְרַיִם** היפך תכונתו וטבעו, וזה מורה על התפשטות ההשפעה מכח עליון למעלה מכל הגבלה והשגה, שהוא כולל את כל המידות, **וְהַכֵּל מִבְּחִינַת אַהֲבָתוֹ לְבָנָיו** שהתעוררה מכח אברהם, שמידת אהבתו לה' היתה בבחינת קשר עצמי - במסירות נפש - שהיא למעלה מהגבלות העולם, ועל כן גם אהבתו יתברך לבניו שנמשכה לעולם היתה בדרגה זאת, שלמעלה מהעולם.

ועתה מבאר כיצד מתייחדות שני מידות אלו כאחד על ידי התענוג של רחמי האב את בנו: **וְנֹדַע כִּי עוֹלָם הַתְּעַנּוּג, הוּא עוֹלָם דְּאֲתַפְסֵיא** שאינו נגלה בעולם באופן של 'מוחי' (דעת) או כוחות הנפש, אלא היא מכוסית ונעלית מהם, **נִקְרָא הוּא**, לשון נסתר, והרמז לכך שעולם התענוג הוא למעלה מהעולם - מהשגת השכל, הוא **כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (ישעיה נח יד) 'אֵץ תִּתְעַנֵּג עַל ה', לְמַעַלָּה מֵהַיְוָ"ה בְּרוּךְ הוּא (שְׁהוּא תִּפְאָרַת וְזַעִיר אֲנִפִּין שְׁהוּא מוֹחִין)**. שמידת התענוג היא המאירה ונותנת 'מוחי' - כלומר חיות, אל מידת ה'תפארת' שהיא גם כינוי לכללות המידות שעל ידיהם הנהגת העולם, והנקראים גם כן 'זעיר אנפין' (זעיר מלשון צמצום,

וּבֹא לְשֵׁם הַיְוָ"ה ב"ה שעל ידו הויית - כלומר בריאת והנהגת - העולם, **כְּמוֹ שְׁהֵיָה בְּעַת יֵצֵאת מִצְרַיִם**.

וְזֶהוּ מֵה שְׁכַתוֹב (שְׁמוֹת יב כג) 'וּפְסַח ה' עַל הַפֶּתַח', וּפְרָשׁוֹ בְּזֶהר (בא לו.) פֶּתַח דְּגוּפָא שהוא כינוי למידת היסוד שהיא פתח לכל המידות, כי על ידה היא ההשפעה לתחתונים שמקבלים את השפע מכל המידות, וזאת על ידי דביקותם במצוות ברית מילה שהיא במידה זאת שהיא התענוג המקשר את כל המידות, **שׁוֹרְפָאָם מִכָּאֵב הַמִּילָה** על ידי עניינה של מצווה זאת עצמה שהיא התענוג ואשר הוא בא כאמור בדרך דילוג, **וְהֵיִינוּ תְּעַנּוּג הַשְּׁלִישִׁי הַנִּזְכָּר** שנמשך ממקום גבוה יותר מהמידות, ולכן בכוחו לתקן ולרפא למפרע, **וְדו"ק**.

אֲנִפִּין - פְּנִים, כְּלוּמַר - גִּילּוּי מִצְמוּצָם לְפִי הַנְּהַגַת הָעוֹלָם.
וְזֶהוּ שְׁכַתוֹב (שְׁמוֹת יב כו - כז) 'וְהָיָה כִּי יִגּוֹ' יֵאָמְרוּ אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מֵה הֶעֱבַדָּה וְגוֹ' הַזֹּאת לָכֶם, וְאָמַרְתֶּם זֶבַח פְּסַח הוּא לָהּ', שְׁבַעבֹדָה זֶה אֲנִי מִמְּשִׁיכִין תְּעַנּוּג הַנִּקְרָא הוּא לְשׁוֹן נִסְתָּר, שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ מ'עֲלָמָא דַּאֲתַכְסִּיא' כְּנ"ל, לְהַיְוָ"ה לְשֵׁם הַיְוָ"ה שֶׁעַל יְדוֹ מִתְנַהֵג הָעוֹלָם, כְּלוּמַר שֶׁעַל יְדוֹ יוֹרְדִים 'מוֹחִין' וְחַיּוֹת לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל.

וְהֵיִינוּ המשך הפסוקים - **אֲשֶׁר פְּסַח עַל פְּתֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנֶגְפוֹ אֶת מִצְרַיִם, פְּסַח, לְשׁוֹן דְּלוּג וְקַפִּיצָה שֶׁל תְּעַנּוּג, שְׁמִדְלַג עוֹלָם הַתְּעַנּוּג** על סדר ההשתלשלות שמגביל את העולם מלהשיג בחינה זאת שנעלית ממנו,

אומנות הענווה

סעמים של לעתיד לבוא

בת עין המבואר - אור אין סוף של הכנעה וענווה

ענווה היא תכלית כל המדרגות, וצריך לבארה. שר הענווה הרודק רבי אברהם דוב זע"א מאווריש סולל באומנות אומן ורכים של הכנעה אמיתית כאין, כאשר לא די שהיא עוקרת את השלימות והענווה הפסולה, אלא אירבה, הענווה נעלית להיותה מזר ראשון במעלה להתחדשות שמחה ואור בה"ד בעבודת הבורא "יוסיטו ענווים בה שמחה" מהדורת סגור | אגרות ולקוטים נבחרים | ביאורי החסידות | ציני' והסידות | פרקי תולדות מוה"כים ומאזנים | שער המפתחות

בת עין המבואר מהדורה חדשה ללא ביאור פורמט גדול | פורמט קטן

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 להשיג בחנויות הספרים

